Q. D. B. V.

BIGAM BOTANICAM,

Sc.

CERVARIAM NIGRAM ET PINI CONOS,

In Almâ

EBERHARDINA,

PRÆSIDE

RUDOLPHO JACOBO CAMERARIO,

Phil. & Med. Doct. Hujus Prof. Publ. Ord.
Facultatis Medicæ h. t. Decano Spectatiſſimo,
Agnato ſuo Honoratiſſimo,

Publico Philiatrorum examini ſubmittit

GEORGIUS ALBERTUS CAMERARIUS,
Oettingenſis,

Ad d. Septembr. hor. mat.

IN AUDITORIO MEDICO.

Anno MDCCXII.

TUBINGÆ.
Typis JOH. CONRADI REISII.

Σ. Θ.

DIſcunt periculis noſtris : *Ita Plinius de medicis. Non eſt animus, apologiam ſcribere. Animadvertenda modò diverſa ægrorum ratio videtur & obvertenda. Sunt utique difficiles, ſuſpicaces, meticuloſi, pleni diffidentiâ, qui nolint exponi tentaminum periculis: Sed nec deſunt, qui oppoſito credulitatis præjudicio occupati nimis quàm faciles ſunt ad concipiendam fiduciam, præ quâ vel experiuntur in ſe ipſis, vel exponunt ſe medicaſtris, aut inquietare medicos non deſinunt, ut hoc, illud, iſtud etiam uſurpent, ne tardent tentare nova, quotiescunque vel morbus urget, vel fama remedium laudat; nolunt eſſe ultimi, quos beet largiusculè promiſſa ſalus. In gratiam utriusque ordinis bigam botanicam uſui externo & interno eminenter talium, podagricorum, commendatam diſputationi publicæ deſtinavi, bonâ ſpe fretus, utriusque etiam partis patronos æqui bonique rem omnem conſulturos, & in medium prolaturos, quæ tali prætenſorum remediorum examini conveniant.* Deus ipſe miſereatur dolentium!

Cervaria Nigra.

IN hiſtoriâ morborum, qui anno MDCCII *Vratislaviæ* graſſati ſunt, *Collegæ Academ. Leopold. Natur. Curioſor.* inter notabilia benè multa obſervarunt Cataplaſma, quod proponunt pedibus Illuſtris Podagrici applicatum, poſt horæ circiter ſpatium acutiſſimos dolores, ſine ullo ægri damno, penitus ſuſtuliſſe. Nec occultant tale remedium, ſed palàm faciunt, fuiſſe *radicem Cervariæ*, nondum

quidem in officinas pharmacevticas receptam, olim tamen à *J. Raico*, in tr. d. pod. laudatam. Addunt, eum in finem hæc ab Ipſis commemorari, ut ii, quibus alibi eâ utendi occaſio ſuppetit, vires ejusdem periclitentur, & uberiorem de effectu ejus cognitionem medicis non invideant.

Non lateat podagricos, inveniri etiam noſtris in montibus umbelliferam, quæ pro cervariâ omni jure nobis habenda videtur. Nam ex figuris plantarum præſtantioribus, quas *Leonh. Fuchſii* Herbarium Germ. in fol. nr. 449. & 450. exhibet, cervaria alba & nigra, ſub titulo *ſeſeleos æthiopici* & *peloponneſiaci*, quarum illa ſemine octangulo, Botanicis Laſerpitii ſpecies, circa urbem nobis nondum viſa, hæc autem, pro remedio habita, noſtræ herbæ prorſus convenit. Creſcit loco inprimis alto & inculto, ſolo aſpero & petroſo, inter pimpinellam ſax. geranium magno flore, betonicam, ſuccisam, chamærubum ſaxatilem, ericam, lychnidis noctifloræ aridas auguſto reliquias, &c. & ab ipſo hoc loco natali argumentum habet aliquod bonitatis. In hortum academicum indè translata floruit nuper, ſemen modò perficit. Plena deſcriptio legi poterit apud Botanicos, in hiſtoriâ e. gr. Plantarum *Raji*: Quærentibus tamen per partes declarari merebitur. Itaque Cervariæ huic noſtræ *radix* eſt in ſummo capillata, filis aridis tenuibus multis erectis circa caulis exortum quaſi comata, fuſca foris, nigricans, intus alba, longa, craſſiuſcula, ſecta parum reſinoſi conſiſtentiâ, ſapore & odore liquoris exſudans: *Folia* ramoſa, pinnata, dentata, inferiora majora ex radice orta colore thalictro aquilegiæ, conſiſtentiâ dauræ ſimilia, ſuperiora vaginæ inſtar alas caulis, non cavi, ſed medullâ farcti, amplectuntur: *Umbellæ* inſignes longis petiolis exhibent floſculos candidos, petalis quinque integris, æqualibus, præditos; quibus in horto & campo copia muſcularum & inſectorum volantium, omine non malo, ſolet inſidere: Tandem *gymnodiſpermos* non videtur primò fore talis, qualis fit cùm ad maturitatem accedit, ſcil. ferre ſemen latum, planum, ovale, anethi & paſtinacæ latif. ſimile. Hanc cervariam vocavit *C. Bauhinus* in pin. Daucum montanum apii folio majorem, ejusque propoſuit varietates tres; nobis una ſuppetit, quibus ſunt plures, noſtram modò deſcriptam cum ſuis conferant. Synonyma ipſius leguntur ibidem *Saxifraga Veneta*, & *Libanotis Nigra*; quo titulo venit in Flor. Norib. *J. G. Volckammeri* ex

Mo-

Moriſono. Quâ etiam occaſione novum ab etymologiâ ſperandi ſalubris uſûs argumentum: Cervaria enim, elaphoboſcum, cervi pabulum dicit, & Libanotis thus redoleat. In ſemine potius & radice quàm herbâ hoc nomen tuetur: Halitum ſpirat non ingratum, lenis quaſi mixturæ terebinthinaceæ & umbelliferæ. Nec illud prætermittendum, herbam à virium bonitate denominatam, *Veelgutam*, judicio *J. Bauhini*, totâ plantâ accedere ad hanc nigram. Itaque in Meth. Plant. emend. & auct. *Raji*, ſub *Oreoſelino* vel comprehendetur, vel eò referenda erit, hæc ſive Cervaria ſive Libanotis.

Non herba nec ſemen, ſed radix hujus umbelliferæ laudatur remedium podagricis externum. Adſcribitur ipſi ſulphur anodynum, rectè, inter mitigativa locum merebitur, ſiquidem effectum qui ab ipsâ ſperatur præſtiterit porrò, non tamen quale in narcoticis; non tam ſtupore partibus afflictis inferendo aget, quàm reſolvendo potius & confortando, quandoquidem leni reſinoſæ acrimoniæ convenientior creditur hic operandi modus. Audiat ſpecificum, poſtquam vires laudesque ſuas ſatis comprobaverit, rationem facti jam quærent curioſi. Abundare autem inſuper dicitur ſale adeò corroſivo, ut ferrum penetret; ori noſtro vim intuliſſe hactenus non ſenſimus. Ex ſulphure autem eſſe, quòd intra corpus adminiſtratum iram & bilem concitet. Laud. *Fuchſio* cal. ſicc. urinam & menſes movent, aſthmati & tuſſi medentur iſtæ ſeſeleos ſpecies. Quam prærogativam in iſtâ virtute antipodagricâ radix nigra præ albâ, præ aliis porrò non dicam aliorum generum ſimplicibus, e. gr. libanotide coronariâ, ſive *roſmarino*, qui vino incoctus nervini omninò titulum meretur, ſed ſaltem præ congeneribus umbelliferis habeat, experientiæ determinandum manet. Familia quidem & locus plures offerret non adeò diſſimiles: *Peucedanum* germanicum non procul indè eo præcisè loco, quem ante duo quaſi ſecula noſter deſignavit *Fuchſius*, adhuc invenitur: Ad radices illius ericeti juxta viam conſimilis ſaporis *paſtinaca* latif. & anguſt. Daucus naſcitur: Nec procul abeſt *Seſeli* pratenſe montanum, *Anglorum ſaxifraga*: Præ *ſaxifragâ* autem iſtâ *venetâ* alterius *ſaxifragæ pimpinellæ* acrimoniam ut ferrent afflictæ partes? Etiam prata darent ſemen evporiſton polychreſton *Carvi*. Et quid dicendum de podagrariâ Gerhardi herbâ, hortorum vitio, ſylveſtri *angelicâ*? multo magis autem de reſinosâ ſativæ radice? Ne multiplicetur numerus, mane-

ant interim ſuæ laudes cervariam, dum ſuſtineat examen, & calculis podagricorum albis approbetur pluribus.

Radicis autem arefactæ quantitas ſufficiens coquitur cum vino albo potente in cataplaſma. Et hanc formulam ſuaderet analogiſmus, quandoquidem polychreſtus celebratur paſſim in caſibus chirurgicis inflammatoriis uſus epithematum, ſive ſpecierum vegetabilium nervis amicarum & reſolventium vino incoctarum. Utique, quod congeritur vel detinetur in membro podagrico, vel tranſpirat ſuo tempore vel reſorbetur revehendum ad quæcunque colatoria, ubi benè res cedit. Sic abſolvitur paroxyſmus, absque evacuatione per locum affectum ſenſibili, niſi ſudorem velis attendere. Remittit autem ſimul importuna Methodicorum ſtrictura. Ne quis tamen ſperet absque contradictione cum vino ſe uſurpaturum illud cataplaſma, obſtat Expertus quondam Rupertus, qui deterret, prætendens tali uſu vini externo ſe læſum; alios itaque cavere jubet. A vino, ſcripſit olim *Hildanus*, in arthritide, etiam externis medicamentis admiſto, planè abſtinendum eſſe, (quod forſan nullus ante me obſervavit) certò ut tibi perſuadeas velim, dolorem enim reliquaque ſymptomata vehementiora fieri ab uſu vini à quatuor abhinc annis in memet ipſo, deinceps quoque in aliis, obſervavi. Hæc ille. Uter fidem merebitur. Uterque ad experientiam provocat. Niſi circumſtantiarum omnium non ſemper ſatis perſpectarum condigna haberi poſſit ratio, à talium contradictionum ſcandalo artem noſtram liberare vix licebit. Si frigidè admotum fuiſſet, metus videretur juſtior. At loco dolenti applicari jubetur calidè. Nec enim ſunt multi, qui imitentur *Hippocratem*, qui aph. 25. ſ. 5. à frigidâ largè affusâ podagricis ſolvendorum dolorum ſpem fecit. Alios etiam liquores tali uſui deſtinant: Libanotin cum farinâ lolii & *aceto* podagris utiliter illini voluit Dioſcorides; Qui diſtinguit alibi: Scordium cum *aceto* acri, *vel aquâ*, commendans. Noſtratium quidam *Symphyti* radicem cum *urinâ* ut iſchiadi ſic & podagræ imponunt. Qui carmina amant, *Q. Sereni* verſus legant, ubi cum *vino* miſceri & adhiberi reperient varia. *C. Celſus* diſtinguit tempora: Caſu, quo dolor vehemens urget, tumor autem nullus eſt, poſt calida per diem fomenta, noctu pedibus dat cataplaſmata calefacientia, maximeque hybiſci radicem, ex vino coctam, &c. *Fuchſius* ſanguineis (nam diverſam methodum diverſis

tem-

temperamentis ordinat) aceto veteri cum roſaceo locum affectum rigare ſuadet, præſertim ſi in alto hærere dolorum cauſa videatur; Si verò in ſuperficie dolor conſiſtat, per vini & olei uſum magnopere juveris. Alios citare ſuperſedemus, quia non tam autorum quàm ægrorum teſtimoniis opus eſt ad id, ut fiat fides remedio.

Verumenimverò in genere ſuſpecta ſunt externa multis, parum indè ſibi boni promittunt, plus mali metuunt, qui non modò ad exempla & hiſtorias provocant uſûs minus fauſti, ſed etiam rationem periculi fundant in eo, quòd podagra non ſit ſimplex partis morbus, ſed ſubſit ipſi aliquid veniens ab altiore loco, conatus qualiscunque naturæ purgandi vel exonerandi ſuum corpus, plus minus vel plethoricum vel cacochymicum. Qui proin volunt paroxyſmos ſua percurrere tempora, nolunt turbari intempeſtivè; Qui etiam non præſens modò curant, ſed & proſpiciunt in futurum. Quotiescunque igitur externorum uſu ſalus obtingit podagricis, ut præter ſpem ſedentur dolores, præter metum nil ſequatur mali, tunc omninò tale phænomenum non ſimpliciter moveat admirationem, quàm ſolicitudinem potius, an & quomodò in prudentiam verti poſſit practicam, quod vel caſu evenit, vel tentanti ſuccedit, ne ſub prætextu, patienter ferendum, quod mutari non poteſt, cruciatibus relinquatur, qui juvari poſſet, æger. Quàm longa eſt triſtis illa quadrageſima, intra quam podagricis ſpem fecit *Hippocrates* ſ. 6. aph. 49. obtinendæ quietis. Uti prolongatur proh! dolor, modò ne medici culpâ, quam tamen ſuſpicatur *Liſterus*, ita utinam citò, tutò & jucundè poſſit abbreviari. Sic meruit proponi radix ab illis, qui ad annum 1699. ita priùs ſcripſerant: *Sub quibuscunque nominibus proſtent topica venalia, apud nos fidem decoxerunt.* &c. Suſtulit itaque in dicto caſu dolores radix, juxta id, quod de cataplaſmate promittitur: immaniſſimos dolores, inflammantes, & mentem pene emoventes, illicò tollit. Juvit in ſummo doloris. Illâ vice. An pluribus in poſterum? Aut plures ægros, & quales? novitios aut veteranos, &c? Non additur. Sc. ideò proponitur, ut ſi qui ſint experti remedium, ſuo calculo comprobent, vel qui experiri ament de ſucceſſu ſocios reddant certiores, & vel ex hâc parte de publico mereantur benè. Sine damno ſublati leguntur iſti dolores. Famoſa omninò ſunt topica, ex duplici capite: Tanquam vel fruſtranea, vel ſuſpecta, imò damnoſa. Siquidem audiuntur querelæ variorum va-

riæ,

riæ, qui vel dolorum exacerbationem, vel dolorum quidem mitigationem ſed artuum nodos, impotentiam, contracturam reportarunt; Quibus adde magnum, quem mireris, numerum recenſitum ſpecialiùs à *W. Muſgrave* illorum, quibus podagra etiam ab externis fuit facta Interna, Anomala. In medio tutior ire videtur balſamica *cervariæ* radix, nec ſimpliciter molliens, nec nimis ſtimulans, non repellens, nec tamen attrahens; nec enim hic agitur de caſu, quo revocanda in artus per veſicatoria & ſuppedanea foret podagra. Sunt utique inter podagricos, qui omiſſo externorum uſu, utcunque involutas partes rectius & melius confirmatas ſervarunt & conformatas, ac alij, neſcio quæ non experti: ſed ſunt etiam & morbus & ægri in differentiâ admodum magnâ. Quàm tenet ille modum in quibusdam lenis & tolerabilis, apud alios triſti fato dirus, quàm ferocius ſævit, diutius hæret, facilius & longius evagatur? Nec ſolus dolor externa quibusdam extorquet. Etiam ſuperſtes forte languor & tumor quid poſcunt. Sufficiat unum propoſuiſſe rationi non ſuſpectum remedium: Tranſeat nimia farrago talium, ſimplicium, præparatorum, compoſitorum, galenicorum, chymicorum; Nec ſpecioſa deeſſent è chirurgico fonte. Niſi quò plura recenſentur, eò magis confunderentur ægri. Duobus modò ex *C. Aureliano* depromptis caput hoc claudatur corollariis: Ipſe quidem cùm animadverteret, fieri tranſitum ab uno externo ad aliud, donec reperiretur fortè, quod congruum, prætendit, pro corporibus alium ex aliâ ſpecie liberatum iri: Hanc autem eſſe experimenti tentationem, quæ non deſtinata paſſionibus adhibet adjutoria, ſed probanda. Indè proceſſit ad notandum errorem facilem & frequentem multorum, qui ea laudant, quæ in declinatione profuiſſe obſervarunt, cùm jam ſuâ ſponte levigarentur acceſſiones; jubet, ea iterum initiis uſurpare, ſic fruſtranea, noxia, comprobaturos.

Conus Pini.

Pinus quidem nobis non eſt, ſed *Pinaſter*. Urbana, domeſtica, ſativa Italiam ornat; Sylveſtris cum *Abiete* & *Piceâ* Sylvam nobis verſus occaſum Nigram facit: Pini tamen uti characterem, ſic & nomen paſſim gerit. Adeò vulgaris, ut operæ non videatur pretium, occu-

occupari in diſtinguendâ noſtrate ab alijs ſpeciebus vel in alpium jugis vel ad maris littora quærendis, ex quarum ferè confuſarum incertitudine ægrè ſe extricant Botanici. Tranſeant modò hîc exotica, ubi agitur de domeſtico, paſſim obvio abundè, quo cum illa conferri jam non poſſunt.

Duo ſunt, quibus inſignis Arborum illa Triga fructificationem ſuam inſtituit: *Julus* & *Conus*. Ille congeries apicum, dum vere turget natura vegetabilis, copiam farinæ diffundit, ſuo a. polline ſparſo evaneſcit; Hic fructus ſquamoſus, durus & ſiccus, in Coni ſeu metæ formam turbinatus, indè creſcit & perficitur, bina ſub ſingulis ſquamis ſemina, alata, continens, notante Rajo, ramulis pediculo brevi ita firmiter adhæret, ut cùm novi erumpunt, anniculi adhuc in ramis hæreant. Diſtinguo hæc duo, quæ natura diſtinxit, & in ramis ſeparavit: Nunquam ex julo fit conus. Verùm ille in generationis negotio maſculinæ genituræ vim præſtat, hic fœminini uterinè an ovarii habet rationem, juxta veroſimilem de *ſexu plantarum* ſententiam, olim ex profeſſo pertractatam; Ita ut una e. gr. pinus ferat tam id quod fœcundat quàm quod fœcundatur, androgyna.

In officinas medicas receptus fuit hactenus Neuter. Prior quidem, pini *julus*, ad analogiam muſci repentis clavati, quandoquidem ſulphure vegetabili ſcatet, cum non modò ſociis coniferis, abiete & piceâ, ſed & juliferâ ſive amentaceâ & nuciferâ corylo, &c. mereretur omninò, quarum farina colligatur ad modum ſem. offic. lycopodii, examinetur per iſtas generum differentias, & uſui deſtinetur medico. Alter autem, pini *conus*, ſativæ quidem nobilis eſt nucleo ſuo magno, dulci, & amygdalarum æmulo, leniendi, temperandi, nutriendi facultate prædito. Nec fas eſt ſilere omninò in tranſitu jucundum in mediâ ipſius pulpâ ſpectaculum botanicum, novelli ſcil. *germinis*, quippe quod ad contemplationem corpuſculi latentis ſeminalis organici adeò evidentis & ſingularis, tam magni & polyphylli, curioſos naturæ invitat, ad rimandum vel mirandum generationis proceſſum excitat. Ne quis tamen deeſſe putet tale germen, aut alium eſſe characterem internum pinaſtro. Eſſentialia utrinque modo ſe habent eodem; Hîc ſaltem omnia ſunt in parvo. Scil. ſingulis ſquamis ſua duo ſemina, tantilla, pyri ſimilia, quæ tenues membranas alarum inſtar

rectâ protendunt, recondunt autem ſimile germen intra pulpam, ſaporis ſubdulcis, non in duro fragili cortice, ſed nigrâ tunicâ. In maceratis, decoctis conis hæc omnia patent melius.

Illi ergò vel tandem coni, ex compactili ſquamarum acervo turbinati, non virides & recentes, quin potius poſtquam exaruerunt dehiſcentes, quorum tanta quotannis copia inutilis perit per omnem ſylvam nigram, à proximis annis incipiunt multiplicare numerum Materiæ Medicæ. Fama fert & venit è caſtris noſtrorum ad Rhenum, aut & hybernis ipſorum, *bibi* ad modum thé & coffé *aquam* per incoctos illos aridos pini *conos alteratam*, celebrari quàm maximè ob devictam *Podagram*, quin imò frequentari & extendi longius tanquam prophylacticum polychreſtum, non tam à militibus inferioris ordinis, quàm ab ipsâ potius militiæ nobilitate. Quo fuerit inventum Autore, aut ex quo herbario depromptum, quâ vel neceſſitate vel occaſione tentatum hoc utique evporiſton, nos latet; nec in hoc multum erit momenti ſitum. Liceat modò rationem novi remedii examinare, atque adeò parare diſputationi materiam.

Fructus eſt arboris *reſiniferæ*, quæ ſuo ſucco pingui balſamico ſpecifico ita ſcatet, ut non modò fronde ſuâ frigori reſiſtat & hyeme vireat, ſed & terebinthinam communem fundat & olibanum germanicum, ſive thus vulgare. Paucis tangam, quia nemo neſcit, terebinthinæ in genere, quippe in ſpecies ſubdividendæ, vires & uſum tam externum vulnerarium, maturativum, balſamicum, quàm internum pro alvo ducendâ, expediendo pectore, & urinæ viis expurgandis. Undè judicium de partibus pini, quo plus minus de iſto ſucco participant. Ita Botanici decoctum & infuſum ſummitatum pinûs in cereviſiâ aliove liquore idoneo ad calculos renum & veſicæ laudant, nec non ad ſcorbutum & thoracis affectus celebrant, provocant ad multos turionibus pini à ſcorbuticis affectibus liberatos. Ut facilè crediderim, quod fama tulit pariter, milites ad ſtagnantes rheni aquas ſcorbuto longisque febribus conflictatos egregiam ſenſiſſe opem à ſimplici *turionum pini* & *trifolii fibrini* decocto. Nam primo vere turgent reſinoſo ſucco, tunc colligi, ſiccari, ſervari amant. Huc ſpectaret *Aqua pini* deſtillata, *Eſſentia* cognata *Abietis*, & ſi placet ex communione characteris *Ens cedri* ad vitam longam *Helmontii*. Quin & *chamæpitys*, parva, humilis pinus, nam foliis pineorum æmulis reſi-

noſi

noſi quid olet, & iva arthritica dici meruit, ex verticillatis cum chamædry jam olim ad podagram commendata, & infuſo theæ æmulo frigidioribus conveniens.

At at, pro uſu decocti novelli famoſi non ſeliguntur partes pini terebinthinâ vel reſinâ turgidæ, nec tales dum virent coni, ſed miſſis illis præferuntur lignoſi, exſucci coni. Quorum balſamum maximam partem vel evolavit vel eſt fixatum. Alia igitur à præcedentibus horum eſt conditio. Equidem ab ipsâ retrò antiquitate medicâ præſtantes pini domeſticæ conos in ſimilem remedii formam decoctos fuiſſe legimus. *Dioſcoridis* hæc ſunt: *Pineæ nuces integræ recenter arboribus decerptæ in paſſo franguntur, & decoctæ, vetuſtæ tuſſi ac tabitudini conferunt, ſi quotidiè ex eo liquore terni cyathi bibantur.* Juxta *Galenum* totus conus ſive ſtrobilus cum Marrubio recenti decoctus ſi poſteà addito melle modico iterum coquatur, donec ipſum decoctum mellis accipiat craſſitudinem, mdtum eſt ad thoracis pulmonisque exſcretationes conveniens. *Cæl. Aurelianus* chron. l. 2. cap. 14. ad phthiſin proponit decoctionem ſequentem: Viridem ſtrobilum ſumentes, fructuoſum, qui in ſemet habeat quædam reſinalia, (ita & abietis coni dum virent autumni initio multam reſinam fundunt, verſus hyemem a. maturitatem conſequuntur; Piceæ totus conus, ſi recens ex arbore venit, plenus eſt reſinâ, & gratiſſimum ſpirat odorem.) quem tribus ſextariis immixtum decoquimus, donec pars dimidia liquoris inſumatur: tum detracto ſtrobilo, erit reſiduæ parti miſcenda mellis libra vel glycyrrhiza. tunc decoquendum, donec craſſitudinem ſumat. Cæterùm cortices & fructus aridos coniferarum ſiccandi & ſtringendi ſcopo proponunt Botanici; idque potenter præſtare dicunt nuces etiam coniferæ cupreſſi. Eccur a. rebus ita ſe habentibus lignum pini non decoquitur? Uti quidem abiegni raſurâ bono cum ſucceſſu ſæpènumero ſe uſum teſtatur *S. Dale* in Pharm.

Quale igitur ſit conorum pini noſtratis decoctum addiſci rectiùs non poſſet, quàm eundo in rem præſentem, deguſtando medicatam cono aquam; interim paucis deſcribi merentur ipſius qualitates. Decoctum ita obtinetur *colore* rubellum, eò magis, quò fortius & diutius ebullierit, ſine ſpumâ, aſpectu jucundum, clarum, poſtquàm flocculi, quorum copia innatat, reſederint: colliguntur enim ad fundum & liquore per filtrum trajecto ſiccantur quaſi in fæculam,

 atro-

atro-rubram, lignoſi potius quàm reſinoſi pulveris, quippe qui nec vini ſpiritu ſolvi, nec igne liquari, voluit. *Rubedo* iſta decocti pulchella conſervatur ab *alcali:* Ab *aceto* deletur in momento. Liquor ita mox comparet citrinus; phænomenis ligni nephritici conſimilis. Porrò, dum coquitur, dum bibitur, nullam quidem ſingularem naribus & ori gratiam offert, *odoris* enim quaſi nihil habet, nec multum *ſaporis*, nihil tamen adverſi, aut aſperi, vel acre ipſi ineſt, non adſtringit, quin levis, lenis, qualiscunque mollis & ſubdulcis guſtatur ſapor, qui facile videatur bibendus, neminem fortè offenſurus. Non eſt nauſeæ. Addi poteſt ad rationes pro hoc decocto, quod ſit durabile; cùm diu ſtetiſſet per dies neglectum, non tamen deprehenſum fuit ruiſſe in corruptionem.

Undè quòd agit tale decoctum & valet, referendum erit ad hæc tria capita. Primò *excluſivum eſt vini.* Præſtat omninò tempus terere ſorbillando calidam, quàm ingurgitando merum. Noſim fieri podagricis ſuſpectus vel exoſus, prohibendo vinum, quanquam *Celſus* vinum primo loco poſuerit inter ea, à quibus ſibi qui temperaverant, ſecuritatem totius vitæ conſecuti fuerint. Igitur in mitiorem partem cum *Aureliano* dicam: Ne quid nimis, maximè vini, aut indigeſtionis, aut veneris. Quod ſi quis habitum peccandi acquiſiverit, ut obſervare diætam ſine damno poſſe non videatur, talis juxta aph. 49. 50. 51. ſ. 2. tractabitur. Decoctum verò ſobrietatis, abſtinentiæ, temperantiæ medium, ſubſidium, ſuccedaneum vini & vinoſorum ſpirituum, quorum non tam uſus quàm abuſus crimen habet, vel ex hâc ratione laudes merebitur. Nec cum vino conos coqui audio; ſufficit aqua. Etiam cum vino non ſubſiſtit illa rubedo. Cùm decocto vinum affunderetur, periit æquè citò color ille ruber. De cætero, paradoxon eſt, vino tentari podagram, eoque multo; ſed internam, expellendam è corpore in artus. Novum, ſed & vetus, conſilium, quale ex epid. *Hipp.* l. 2. ſ. 6. *In volvulo tenui frigidum vinum multum merum ſecundum rationem dare, usque dum ſomnus ſit, aut crurum dolor fiat*, peculiari diſſertatione proſecutus eſt *Joh. Ant. van der Linden.* Atqui colicam ſpaſmodicam frigidis potius curandam monuit olim *Paulus Aegineta*, absque eo ut agatur in artus, aut inferat pareſin, docuit *Præſidis B. Parens* in d. Spaſm. int. & d. Col. ſpaſm.

Secundò, multum ſibi vendicat in hoc remedio *ipſa aqua*, diluens & perluens viſcera & artus, futurum adeò cum ſordibus corporis lixivium, ad & per ſua loca dimittendis idoneum. Huc ſpectarent laudes potuum calidorum, quæ leguntur & audiuntur paſſim, nimis prolixæ, nimis etiam notæ, quàm ut hîc proponi debeant. Quò purior itaque aqua, & ſimplicior, eò melior pro hoc uſu; viciſſim tamen, ſicubi cruda fuerit vel impura, etiam hoc parabili militibus medio incoquendo utcunque corrigenda. *Hippocrati* aqua vorax audit: edaces dicuntur aquæ potores *Galeno*.

Quod reliquum eſt tertiò adſcribendum erit levi *tincturæ pini*, quam per coctionem conciliavit aquæ, *roboranti & balſamicæ*. Minus quidem convenire viſum ſolvendæ reſinæ vehiculum vel menſtruum eſt aqua, ſi quid tale conis ſupereſt: Nec maſtiche tamen fruſtrà decoquitur, aut famoſum lignum, in aquâ. Nec fruſtrà conos ita coqui, fidem faciunt citata decocti phœnomena; utut terebinthina non prævaleat. Si cui lubeat intendere liquoris vires, decoctum tenue ſuperfundat tenellis floribus & herbulis, cujusvis naturæ appropriatis, pro infuſo theiformi magis medicato.

In comparationem itaque venire poterit decoctum cum aliis liquidis, curandæ hactenus podagræ deſtinatis. Inter quæ cum è primis ſit *decoctum radicum & lignorum*, audiendus erit Commentator Hippocr. *Heurnius* ad aph. 49. & 55. ſ. 6. ubi vere & autumno, præmiſſis præmittendis, decoctum tale ita commendat per 40. dies bibendum, ut diverſis diverſa deſtinet, humidioribus ſarſæparillæ decoctum, chinæ ſiccis, frigidis illud quajaci aut ſaſſafras. His add. ex ENC. D. 3. A. ult. decoctum *Ligni Lentiſcini*, & vel maximè Obſ. Centur. 1. & 2. decoctum *Ligni & quatuor radicum*, cum aquâ & quaſi ſubtriplo vini paratum, largiſſimè hauriendum, ut obtineatur urgente quanto, quod quali ſolo præſtari non poſſet: Hæc talia enim hactenus communiter ulteriorem confirmationem practicam præſtolantur. Quas autem Ille circumſtantias & differentias ægrorum perſonales obſervandas inculcavit, conſultum omnino eſto attendere: nam & militibus qui laudant remedium ad ſpem curationis favet vitæ genus; præſumitur eſſe ipſis robur tam nativum quàm motu, exercitiis acquiſitum, obfirmatum.

Epiſtola de podagrâ curatâ per *D. A. Cneuffelium* diu quoque per ſeptimanas & menſes bibendum liquorem exhibet, ſed arcanum, cujus tamen vel ideò mentionem facere fas ſit, quia paradoxum multis, ſapuiſſe acidum, & quia comitatus ſententiis practicis notabilibus, quorum curioſis ſpecimen in memoriam liceat revocare: Scil. non eſſe, quòd tantum ſibi arroget Medicus, ut velit naturæ præſcribere, quandò ea purgare, quandò ſudare, quandò vomere, mingere, aut talia agere debeat; Satius eſſe, naturæ id permitti, ut tales eligat vias ſibi, quales magis ipſi expediunt. Ut autem hoc præſtare poſſit natura, debere ipſam roborari, & reſolvi ſal podagræ vel tartarum. Hoc fieri per medicamentum unum, ſcil. per ſpecificum Autoris arcanum, diu uſurpandum. Sub cujus uſu non ſolùm diverſo tempore diverſas, mox diaphoreticas, mox diureticas, mox purgantes, mox alterantes vires obſervari, in eodem ſubjecto: Verùm etiam in diverſis hominibus pro varietate naturarum fieri in uno, quod non in altero. Non enim medicamentum eſſe, quod evacuat, ſed naturam; uti nec acidulas. Proin à naturæ miniſtris non plus, quàm ſuffecerint vires, poſſe exigi. Hinc eſſe virium inventarium, inde curationis beneficium. Si medio anni ſpatio notabilem profectum non ſenſerit æger, eundem pro deſperato habendum.

Nefas præterire tertium, quod pro dignitate tamen tractari modò nequit, ſcil. *Lac*, cui multum debemus, quo etiam proſtat devicta podagræ furia. Aſinino quidem veteres corpus vel aluiſſe vel per alvum purgando eluiſſe prætenduntur, rariore inter nos exemplo. Serum humectans & abſterſivum laudes publicas nuper meruit. Alumnos plures habiturum eſſet Idem ille ſimul cibus & potus, Lac, ſi ſocios ferre poſſet, niſi excluderet ex diætâ non unum, quod talium gula ſibi negari ægrè fert; adde, quod variabit, prout in corpus cadit: nam impurum, quò plus nutriveris, eò magis læſeris.

Reflectendo tandem apud animum ſuper diverſa iſta potuum genera, in hoc videntur convenire intentiones plurium: Humido temperato eluere quod heterogeneum concipiunt vel ſanguini & viſceribus adhuc inhærens, vel ad artus jam depoſitum, pro podagræ tam præſervatione quàm curatione. Non deſunt tamen, quæ ex adverſo contra iſtiusmodi potus poſſunt & ſolent excipi, objici; quæque adeò gravant etiam ſimplicius pini decoctum. Ex parte morbi, præten-

tenditur non ita facile vel delebilis eſſe archei idea, vel occaſio ciendi facultatem expultricem evitabilis, vel eluibilis cacochymia podagrica. Ex parte ægrorum, non omnibus promiſcuè à podagrâ liberationis ſpem reliquit *Hippocrates*, terminos requiſivit habiles. Ex parte remedii, ſuſpectus eſt in potu etiam medicato exceſſus. Elui ſtomachum, ut rugis plicisque privatus evadat papyraceus, ferendis in poſterum injuriis etiam levibus impar futurus; Liquidi tantam copiam indifferenter ad partes vario fato determinabilem, ſiquidem evagetur vel congeratur ad loca aliena importunè hæſuram, nocituram, regeritur, metuitur: Additur, tentamina jam olim ſimilia, cum *diacentaurio*, *diaſcordeo*, non benè ceſſiſſe, teſtimonio *Aureliani*: ex jugi medicamine poto quosdam in celeres vel tardas veniſſe paſſiones & interiiſſe.

Satis gravia ſunt hæc momenta, quæ & in hoc remedii genere cum prudentiâ verſari ſuadeant, ne quis empiricè inhærendo talibus obliviſcatur medendi methodi, & artis ſuum cuique tribuendi medicè. Specialiùs, ad *pini decoctum* redeundo, duo ſupereſſe videmus extrema circa uſum remedii in ſe non mali, quæ vitari prudentis erit; facilis hinc eſt hyperbole, promittens plus quàm præſtare poteſt, illinc in defectu peccat contemtus rei non arcanæ, non pretioſæ. Bene ſecum agi reputent, qui in deſpectum quorumcunque altioris opinionis à tanto morbo per ſimplicia reportârunt victoriam. Cum *pineatâ* quidem *aquâ* ita ferè comparatum, ut potior videatur metus, ne deſtituat ægros, quàm ut lædat. Optandum omninò, ut proſit porrò pluribus. Exemplis enim ad quæ fama provocat fidem derogare non auſimus; ab uno tamen ſucceſſu ad alterum, ab ægro ad ægrum, à paucis ad multos ſimpliciter concludi non poſſe, meminimus & dolemus. Itaque hoc quidquid eſt virium antipodagricarum, & quicquid ulteriùs concernit protenſum decocti uſum ad curationem vel præſervationem morborum inter milites, (quos mirum non eſt, tantâ & tali autoritate motos argumentari à majori ad minus, à podagrâ ad leviores habitos morbos) id omne æquum eſt ſubmittere litium practicarum arbitro; Nec enim tentaminum medicorum finis eſt, niſi fidelis & ſufficiens experientia.

Hic finis coronat opus!

Appen-

Appendix.

QUod ſupereſt ſpatium dabimus hâc occaſione remedio pariter novello, ſimplici & vegetabili. Intereſt enim curioſitatis botanico-practicæ, ſcire, an apud nos etiam naſcatur, quod celebratur ab exteris. Sit ergò ulteriori ventilationi theſis: Eſſe *Linum Catharticum* quam in herbatione publicâ vidimus herbulam puſillam, gracilem & exilem. Non nova eſt Lini ſpecies, exſtat in pinace *C. Bauhini*, ſed novum prædicatum, quod ibi non legitur, eſt *Anglorum*, *Gerardi*, *Parkinſoni*, *& Raji:* Ex cujus hiſt. pl. *herba cum caul. & capitulis vino albo per noctem ſuper cineres calidos infuſa ſeroſos humores purgat ſatis validè.* Item: *Sumi poteſt vel herba contuſa, vel ejus exſiccatæ pulvis, cum tantillo crem. tart. & ſem. aniſi, & purgat ſine moleſtiâ.* Laudatur etiam *in app.* ~~Cent. Obſ.~~ *Nat. Cur.* radici *Pareræ Bravæ* admiſcenda, ut bibatur inſtar *Thée* ſpecifici, caſu quo dolores calculi comitem habent alvum aſtrictam. Cùm itaque ſub principium auguſti ad marginem prati montani monſtraretur nobis hoc *Linum pratenſe floſculis exiguis C. B.* jam ferens ſemina, placuit illud colligere, ſiccare, & conciſi drachmam unam cum ferventis aquæ librâ ſemis infundere, atque adeò experiri omiſſis condimentis ejus qualitates. Pulchrè quidem & clarè hinc ex flavo virebat infuſum, ſed inodorum ferè & inſipidum, niſi fuiſſet ſapor herbaceus; nihil amari, nec nauſeoſi. Miſcebatur cum lacte, absque eo ut cogeret in grumos; cum infuſo gallarum, ſine nigredine: Chartæ cœruleæ maculam conciliabat non rubram, ſed viridiuſculam. Pro complemento, ſimplicis infuſi calidi ſex uncias deguſtando jejunus abſorpſi, absque nauſeâ quidem, ſed & absque effectu; turbari ventrem, moveri alvum non ſenſi Ego quidem Reſpondens. Hoc non obſtante, utut non ſatis conſtet, quâ de causâ hâc vice hoc tentamen non confirmaverit vires purgatrices, ſed vernæ fortior largior doſis ſuo tempore ſit exploranda, interim tamen herbulam illam aliam dici aut diverſam à lino cathartico non ſinit locus, tempus, figura, character. Illa, non tam *Chamælini* apud *Cluſium*, quàm melior, *P. Magnolo* etiam teſte, apud *D. Chabræum Lini minimi;* Hic, fundatus in capſulâ, calyce quinquepartito non caduco exceptâ, quæ matura dehiſcit in quinque carinas, quarum ſingulis duo ſunt ſemina, plana, oblonga, glabra, flava. Hinc *Linocarpos Thalii*, non *Alſine* quædam, petalis integris & rotundâ capſulâ lino ſimilis, ſed genuina lini ſpecies, quia *decaſpermos*, utut præter lini morem ſit *foliolis ex adverſo binis*, quantum viribus etiam à lino ſativo, cujus non herba, ſed ſemen oleoſum, cortice mucilaginoſum, in uſum venit, recedat? & cur materia medica purgans ſit non contrahenda, ſed amplificanda? aliàs disquirendum manet.

SOLI DEO GLORIA!